

Täysistunto

Torstai 3.2.2022 klo 16.00—21.14

8. Lakialoite laiksi pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 57/2021 vp Jari Kinnunen kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Jari Kinnunen.

Keskustelu

20.35 **Jari Kinnunen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän lakialoitteen tarkoituksena on yleisellä tasolla estää ennalta ampuma-aserikoksia, ja erityisellä tasolla se pyrkii edistämään rikosvastuun toteutumista, kun syytä epäillä -kynnys on ylittynyt siitä, että joku on syyllistynyt törkeään ampuma-aserikokseen. Suomessa on vihdoin tehtävä strateginen valinta ennaltaestää ampuma-aserikosten lisääntymistä. Samalla on varmistettava, että esitutkintaviranomaisella on riittävät työkalut, jotka käytännössä edistävät mainittujen rikosten ennaltaestämistä ja syytä epäillä -kynnyksen ylityttyä tukevat esitutkinnan taktista suunnittelua sekä oikea-aikaisten operatiivisten tutkintatoimien käyttämistä.

Törkeiden ampuma-aserikosten määrä on jatkuvasti noussut. Vuonna 2016 poliisin tietojärjestelmään kirjattiin vain 93 kappaletta mainittuja rikoksia, kun 2020 niitä oli kirjattu 153 ja maanantaina saamani alustavan tiedon mukaan vuoden 2021 luvut ovat edellisen vuoden tasolla. Samanaikaisesti epäiltyjen henkilöiden lukumäärä on yli kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Toimivia ampuma-aseita pystytään nykyään helposti valmistamaan muun muassa maahan tuoduista kaasutoimisista niin sanotuista starttipistooleista niin, että ne kestävät enemmän kuin yhden laukauksen ampumisen. Aseiden osien valmistaminen on mahdollista 3D-teknologiaa hyödyntäen. Ensimmäinen asetehdas onkin jo Suomessa paljastettu.

Toimintakykyisten aseiden salakuljetus on myös yksi merkittävä reitti laittomien aseiden lisääntymiselle, eikä omaisuusrikosten yhteydessä anastettujen aseiden määrä ole vähentymässä. Järjestäytyneen rikollisuuden ryhmittymät ovat levittäytyneet kaikkialle tässä maassa, ja niiden jäsenmäärä on noussut tasaisesti. Lisäksi uudet jengiytymisen muodot ovat jo nykypäivää, ja esimerkiksi Mantaqa-katujengi on myös erittäin viranomaisvastainen. Lisääntyvä huumausainerikollisuus tulee vääjäämättä johtamaan varustelukierteseen ja siirtymiseen pois suomalaisille perinteisestä teräasearsenaalista kohti tehokkaam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

paa aseistusta. Huomiotta ei voi myöskään jättää erilaisten ääriilikkeiden halua ja kykyä aseistautua.

Pienenä käytännön esimerkkinä haluan valaista lainsäätäjiä tapahtumasarjalla, joka perustuu tositapahtumiin mutta josta en tietenkään mitään yksilöivää tietoa teille voi antaa. Mutta kävipä kerran niin, että poliisi sai tietää, sai haltuunsa seikkoja, joiden perusteella sen oli syytä epäillä, että herra A. Seppä — olkoon hän vaikka senniminen — valmistaa aseita ja muuntaa niitä ja myy niitä rikollisille. Tämä tieto oli niin kattavaa, että poliisin syytä epäillä -kynnys ylittyi ja asialle määrättiin tutkinnanjohtaja. Koska asia oli vakava ja yhteiskunnallisesti erittäin merkityksellinen, niin siihen sitten satsattiin myöskin henkilöstöresurssia tiedonhankintaan ja tutkintaan. Aikaa käytettiin runsaahkosti, ja se tuotti lisää tulosta. Pyrittiin käyttämään ne lailliset keinot, mitä poliisilla tämmöisessä tapauksessa siellä työkalupakissa on. Saatiin tietoa herra Sepän asiakkaista, mikä vahvisti poliisin käsitystä siitä, että kyllä hän aseita varmaankin myy, kun asiakkaat ovat meille tämmöisiä tuttuja. Ongelmaksi tässä muodostui se, että herra Seppä oli onnistuneesti valinnut asuinpaikkakseen paikan, jota ei voitu meidän perinteisillä menetelmillä elikkä fyysisesti tarkkailla ilman, että poliisi olisi paljastunut. Poliisi ei siis saanut riittävästi näyttöä, niin että syyttäjä olisi pystynyt toteamaan, että kyllä, syytekynnys on ylittynyt. Tämä tutkinta piti päättää. Se siis epäonnistui, koska työkaluja ei ollut. Ratkaisu olisi ollut telekuuntelu, jolla oltaisiin pystytty sitten kohdentamaan poliisitoimintaa niin, että se olisi ollut täsmällistä ajallisesti ja olisi kohdistunut tarkasti oikeisiin kohteisiin. Poliisi ei voi mennä tekemään kotietsintöjä luottaen onneen. Törkeä ampuma-aserikos tulee siis lisätä niiden rikosten luetteloon, joiden tutkintaan esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteen tai telepäätelaitteeseen.

Olen tietoinen siitä, että esitykseni tekemisen jälkeen 27.1.2022 oikeusministeriö on julkaissut työryhmämietinnön 2022/1. Mainittu mietintö on kirjoitettu hallituksen esityksen muotoon. Olen erittäin tyytyväinen ja iloinen, että ”Pakkokeinolain muutostarpeiden tarkastelu” -nimellä tehty mietintö on saatu aikaiseksi. Oman lakialoitteeni sisältö on mietinnössä huomioitu, ja nyt pyydänkin, että hallitus kiirehtii antamaan esityksen pakkokeinolain muuttamiseksi, jolloin tämä lakialoite voidaan käsitellä samassa yhteydessä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Keto-Huovinen.

20.42 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Poliisin ja Tullin esitutkintojen perusteella luvattomia ampuma-aseita on takavarikoitu viime vuosina entistä enemmän. Keskusrikospoliisin mukaan ammatti- ja taparikollisten aseistautuminen on voimakkaasti kasvanut viime vuosina.

Erityisen haasteelliseksi esitutkinnoissa on muodostunut selvittää se, mistä näitä aseita tulee ja ketkä niitä valmistavat. Monesti kysymys on järjestelmällisestä aseiden salakuljuksesta tai niin sanotusta aseseppätoiminnasta, jossa esimerkiksi deaktivoiduista aseista tai 3D-tulostustoimintaa hyväksi käyttäen valmistetaan toimintakuntoisia ampuma-aseita. Kysymys on näissä tilanteissa usein myös järjestäytyneestä rikollisuudesta. Ampuma-aserikokset yleensä edeltävät muiden aseiden käyttöön liittyviä rikoksia, ja näiden rikosten selvittämiseksi on olemassa voimakas yhteiskunnallinen intressi. Ja kuten aiemmin totesin, näillä rikoksilla on monesti kytköksiä ammattimaiseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

Arvoisa puhemies! Edellä mainituista syistä pidän kollegani Jari Kinnusen pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n muuttamiseen tähtäävää lakialoitetta erinomaisena. Lakialoitteessa vaaditaan, että törkeä ampuma-aserikos lisättäisiin niiden epäiltyjen rikosten listaan, joiden esitutkintaan esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen. Kinnusen aloite tuo esiin käytännön toimijoiden — näitä asioita tutkivien ja työkseen käsittelevien ammattilaisten — huolen riittämättömistä työkaluista järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Tämän aloitteen sisältöä on peräänkuuluttanut myös oikeusministeriön työryhmä, joka mietinnössään 2022/1 pitää perusteltuna, että telekuuntelu mahdollistettaisiin törkeän ampuma-aserikoksen selvittämisessä. On nimittäin tosiasia, että järjestäytynyt rikollisuus on valitettavasti yhä kasvussa ja siihen vastaaminen vaatii ajantasaista lainsäädäntöä. On välttämätöntä, että viranomaisille taataan työkalut ja lainsäädännölliset mahdollisuudet vastata kohonneisiin riskeihin ja uusiin rikollisuuden muotoihin.

On myös ensiarvoisen tärkeää, että luvattomien aseiden tuomaa turvallisuusriskiä pystytään pienentämään eri keinoin. Kinnusen aloite onkin luonteva jatko myös viime vuonna tekemälleni lakialoitteelle, jossa vaadin ampuma-aselainsäädännön tiukennuksia luvattomien aseiden osalta. 104 allekirjoitusta keränneessä lakialoitteessani vaadin, että rikoslain 41 luvun 2 § tulisi muuttaa siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen ja kuljettaminen yleisellä paikalla, yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa tai tilassa, johon yleisöllä on pääsy, tulisi rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Luvattomien aseiden tuomat riskit yleiselle turvallisuudelle ja viranomaisten työturvallisuudelle ovat niin korkeita, ettei luvattomien ampuma-aseiden hallussapidosta yleisillä paikoilla tulisi koskaan selvitä pelkillä sakkorangaistuksilla. [Jari Kinnunen: Erinomainen aloite!]

Arvoisa puhemies! Nämä lainsäädännön muutokset antaisivat poliisille entistä paremmat valmiudet työskennellä turvallisemman yhteiskunnan takaamiseksi. Kun luvattomien aseiden hallussapito julkisella paikalla olisi tuomittavissa törkeänä ampuma-aserikoksena ja Kinnusen aloitteen mukaisesti poliisit pystyisivät tarvittaessa käyttämään telekuuntelua sen tutkimiseen, olisi viranomaisilla merkittävästi parempi mahdollisuus puuttua riittävässä laajuudessa järjestäytyneen rikollisuuden kasvaneeseen uhkaan. Näin pystyttäisiin hillitsemään sen tuottamia riskejä poliisien ja ihan tavallisten kansalaisten elämässä. Onkin hienoa nähdä, että järjestäytyneen rikollisuuden kitkeminen ja yhteiskunnan turvallisuuden parantaminen ovat asioita, joiden takana olen ilokseni huomannut myös enemmistön edustajista seisovan. Toivottavasti se näkyy myös tämän lakialoitteen etenemisessä niin, että se käsitellään täällä mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

20.47 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Kinnuselle erinomaisesta aloitteesta. Luulin, että oma nimeni löytyisi tuolta listalta, mutta jostain syystä tämä aloite on mennyt allekirjoitusvaiheessa ohi, joten merkittäköön pöytäkirjoihin, että myöskin itse kannatan lämpimästi tätä aloitetta.

Kun ajatellaan muutenkin paitsi tuki tällä hetkellä olevaa järjestäytyntä rikollisuutta mutta myös kun ajatellaan näitä tulevaisuuden uhkia, mitä meillä saattaa olla — tämmöisiä virtauksia, mitä Yhdysvalloista on tullut, että kun yhteiskunta jakautuu kahtia, niin se saattaa aiheuttaa tietynlaista liikehdintää, erilaisia uudentyyppisiä ryhmiä, jotka yrittävät suun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

nitella erilaisia iskuja ja joilla voi olla aseita hallussaan, ja voidaan puhua esimerkiksi Kankaanpään tapauksesta tai voidaan puhua 2015 siirtolaisaallon jälkeen tulleista tietyistä soluista, mitä supokin on seurannut, tai muunlaisesta tällaisesta uudentyyppisestä järjestäytyneestä toiminnasta, joka ei ole sitä perinteistä jengirikollisuutta — niin uskon, että kaikkien tähän tämä lakialoite tulee antamaan työkaluja. Näin ollen lämmin kannatus sille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.